

В СПРАВИ ОГОЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЙ

ДІА

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 коп.

*) З приводу інтеграції на польських університетах було в даному напрямі помістити кілька статей. Та критичні йдентити у Львові припускає нас привертати деяку увагу тій справі, а тим самим з огляду на невідомий обсяг нашого органу мусимо на короткій час привертати розгляд питань, зв'язаних з інтеграцією. Говорити знаємо чужою до даної теми. — Ред.

НАДІСЛАНЕ.

За наміслане Редакція не відповідає.

СТРИМЕСЯ

МЕЛЬОДІЯ

Львів, Коперника 3.

українські школи, як винятково відомою перемінено на польські або українські. Проти рішень Кураторії у всіх випадках, що ділячі власні до відома канцелярії або членів старшини, негайно рекурсу до міністерства, але ні одного рекурсу не допущено позитивно, а в більшості на одержано відказі нікого відповіди. Згідно з заявою був міністра освіти Суй-мського, що розгляне вхідну справу, споконвалу до нього в справі шкільного публіцисту, виготовлено понад 30 подань до міністра освіти з самого тернопільського повіту (на 83 всіх громад) а вислідом — як завжди — нічим.

З кінцем року 1924/25 було Кружок У. П. Т. в Тернопільщині 4. В р. 1925/26 основано і введено в життя 19 Кружків, так, що з кінцем р. 1925/26 було чинних Кружків 23: на жаль, їх діяльність, за винятком Тернополя — обмежувалася майже виключно до зборів на Рідну Школу в часі Різдва і Великодніх свят. В році 1925/26 введено 10 подань до воєводства на основання Кружків У. П. Т. в 10 громадах, однак досі ці Кружки не уконститутовані. В останніх часах введено около 20 подань у справі ведення курсів для неграмотних, але досі не одержано ні на один дозволу, хоч як управитель курсів подамо самі кваліфіковані особи.

Кружок У. П. Т. в Тернополі удержує приватну ділову гімназію гуманістичного типу (класи до сьомої включно — без першої) з правом прилучення під управління проф. Івана Водарки. В гімназії училося 4 етапові сили, крім управителя і 11 доходчих. До гімназії (шість класів I—VI) вписалося 182 учениці, лишилося до кінця 1925/26 — 168, з чого перейшло до вищої класи 21 з відзначенням, а 101 з добрим поступом; решту репробовано або призначено до поправчого іспиту, з чого репробовано всього 16, так, що 90%, кваліфікованих перейшло до вищої класи на рік 1926/27. Зі 168 учениць 165 було греко-кат., 1 римо-кат., а 1 прот. віросповідання — всі учениці були української народності. Селянських дітей було 49, дочок ремісників 8, робітників і заробітників 5, державних службовців 71, за котрих звертано оплату по 30 зол. місячно, священників 16 — решта діти батьків різних професій. Гімназія удержувалася з власних приходів. Головна Управа У. П. Т. не доплачувала нічого, а навпаки — всі збори відсилено до Головної Управи. Загальний прихід гімназії в р. 1925/26 внісши 41.652,27 зол. — розхід 40.753,32 зол. Прихід самого Кружка внісши у тому часі 8.253,34 зол., розхід 8.088,66 зол. Загальний прихід внісши 51.769,56 зол., загальний розхід 51.841,67 зол. — остало в касі 184,89 зол. з днем 31. серпня 1926.

Старшина Кружка удержувала також учительську в диточому садку УПТ. в Тернополі для 40 дітей у липні й серпні 1926.

Наконець належить згадати, що старшина Кружка робила заходи в цілі оснування доповнюючої школи для ремісничих терміаторів і ще перед більше як роком внісши відповідне подання, а таксамо в справі оснування диточої учительської семінарії в Тернополі, обох під фірмою УПТ. Не вважаючи на письмений і телеграфічний урешки й особисті інтервенції голови Кружка д-ра Степана Барана в Кураторії у Львові — оба подання дошми неподаються. Належить згадати, що в Тернополі є дві польські диточі учительські семінарії і що управи обох цих шкіл заявлялись проти надання дозволу на ділову учительську семінарію УПТ. в Тернополі.

На загальних зборах 17. жовтня ц. р. обговорено діяльність старшини Кружка УПТ. й уділено їй абсолютну. Головою Кружка вибрано поновно д-ра Ст. Барана, таксамо старшину здебільша в тому самому складі, що попереднього року.

Стрільбиці, пов. Ст. Самбір. (Грига Лосежа). Дня 10. жовтня ц. р. в 11. год. передполуднем вибухла у Стрільбицях гримна пожежа і знищила до нашкоди 14 господарств із щогорічним дорібок. Тому, що був сильний вітер а при тім від кількох днів панувала посуха, огонь розширився в одну мить. В протилу кілька хвилин всі будинки 14 господарств станули відразу в огонь, так, що навіть викинені а хат ричи згоріли. Огонь повстав у часі, коли в місцевій церкві правилася Служба Божя, бо то була неділя і всі люди були в церкві. Одна хата була навіть на кілоч замкнена і так згоріла. Церква від місця огню віддалена близько на 2 км. і після люди добили до огню, вже горіли зруби всіх будинків. Про рятуюнок не було й мови. Згоріло буквально все: всі будинки, весь щогорічний дорібок, всі господарські знаряддя, вся хатня обстановка, все начиння, вся огортка, так, що погорілим лишилася тільки гола земля; вони самі лишилися в тім лиши, що мали на собі, а діти в одних тільки сорочках! Шкода дуже велика, бо майже всі будинки були нові, а будинки днах господарів щойно цього року були поставлені і щоким уряджені з нового матеріалу тай самі погоріли в більшій частині будинок господарів заможніші. Немешта тим більше, що погоріли мають численні родини. І так два мають по 7 членів, два по 8, три по 9, два по 10, а один аж 13! Причина огню невідома. Суд веде слідство про підпад. В селі оснується ратушничий комітет. Місцеві громадяне по можності допомагають своїх односельчан погорілим.

ВИПОЗИЧАЛЬНА КНИЖКА УКРАЇНСЬКОЇ КНИГАРНІ — І АНТИКВАРНІ

761

у Львові, вул. Р. товського ч. 22.

Має всі новості в українській, польській і російській мові. Книгозбірка безплатно поповнюється краєвицею і закордонними книжками. Видозначальні откоєна цілий день без перерви від 9 год. рано до 7. год. вечером. На провізцію шоденна мислика книжок. — Випуститеся всі, бо усього дуже догади.

Всячина.

Землетрус на провінції Недавно в динирській Альпах можна було відчувати неспокійне хвилювання землі. Сейсмологічний інститут у Загребі, якого головою є якийсь визначений дослідник землетрусів, повідомивши цим явищем і розіславши анкетні листки до інтелігентних людей по всій Хорватії, Словонії та Далматії. По селах у першій мірі дістали такі листки народні вчителі. Іх прохали подати інформації, чи в даній громаді не заміряли хто якийсь ознак землетрусу. Поляк однім такий листок до села Шаронія, на кордоні Далматії та Боснії, до місцевого вчителя. І цей просвітитель літочих голов у селі, що має 270 душ, став одним з тих славних своїх відповідей. Добродій Степан Чапунович відповів ось-ось: „У селі Шаронії не заміряли ніякого землетрусу! Як могло би таке незвичайне явище природи трапитись у такій нужденній дірі як наша?!" Світ кивав весело головою над освітою народнього вчителя. А може п. Чапунович тільки дотепна людина?

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управління Петра Сивасюка у складі 30 осіб виступає: Субота 23.X. Городенка. Неділя 24.X. Коломия. Понеділок 25.X. Делятин. Віаторок 26.X. Делятин. 719 14-7

ДРІБНІ ОГолошення.

ВАНДАЖІ на найбільшій пропускниці. Опаски червоні лінійні для утихих пав. Гумові панчики проти жидків. Косметичні опаски для зреформованих жіг. Штучні ноги і руки для ампутованих і т. п. поручає Вандажист Полячек в Самборі. Шинки даром. 689 14-17

МІД патока, густий, чистий, лісничий, десертний з власної найбільшої галицької паски висилає за посліплатою 5 кг. 16 зол., 10 кг. 30 зол., 20 кг. 59 зол. враз з блянською оплатою. Еген Білінський Збараж. 527 6-10

БОНЦЕСІОНОВАНІ міністерством Курси Крою модельовання і шиття Гелесин Вахалевич Кохановського 10. Висні на збірні курси. Форми до міри і готові. 743 6-6

ПРИМУ хлопців до науки шевства. Камарський Осип, Львів, Льва Сапига 57. 782 2-3

ВПРАВНИЙ солісатор адвокат, що пише бігло на машині Adler (по українській і по польській) найде негаліт місце на доглядні усях в адвокатській канцелярії. Зголошення слати на адресу: д-р Вих, адвокат Коничині. 788 2-3

З і ПІВ морга поля, чорнозем, з того 800 сажнів під будову на продаж, 2 км. від Дрогобича. Блиш інформації Лютовський — Борислав Біла Сокола. 772 2-2

80 СОТ. конштуе одна ложечка до чаю з хінського срібла у Мандя, Коперника 14. Проти кіна „Коперник“ 681а 4-7

МЕТОДИЧНИЙ підручник до Першої книжки по 3 зол. висилає: Матвійчук, Львів, Панська 17. 787 1-2

ІНТЕЛГЕНТА особа, що розуміється на всіх галузях сільського господарства і хатнього хазяйства, пошукує місця до управи дому. Найрадіше у священника відіца. Зголошення слати на руки о. д-ра Костельника, Львів, Корняків 1. 792 1-2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Лікарсько-дентичне Заведення д-ра Симона Раппапорта Якова Насса

Львів, вул. Сикстуська 17/II.

Пломбування й винищення зубів без болю. Штучні зуби в лавчуху і золоті на американську систему. Пациєнтів з провінції полагожується в найкоротшому часі. 791 2-5

Футра всілякі виконує солідно, дешево і точно. **Нароля Ширера** Робітня Футер Сенаторська 10. 794 1-10

просимо П. Т. Українців, ждати серія, зліба з одинокі українські пенарні **Теодора Малицького Янівська 77.**

вистарчає зановити поштовою листівкою, або у п. Дайнеки, куп. Руска 1. 789 2-2

Перльмуттера Ультрамарино (СИНКА)

є безумовно найліпшою і найкращішою фарбою до білля, вапна і малярських шлей. Відзначена на виставах золотими медалями в Брукселі і Медіолянці. 92 10-15

Катальог найновіших твочів на оркестру і фортепьян висилає даром

„Гармонія“ МАГАЗИН НОТ Е. ШНАЛЬ 793 Львів, Романовича 11. 1-2

Найновіші плащі і сукні ЦЕЦІЛІЯ ГАН

Львів, площа Сновська ч. 1а. проти кіна „Марусянка“ поручає такою класну роботу. 610 7-10

Полескі в сплатах.

КУПНО — ПРОДАЖ — ЗАМІНА

„МОНЮШКО“ фортепьянів і паянів **Львів, вул. Зіморевича 10. Тел. 35-54.** 675 6-8

ГЕОРОВЯЦЬ

НЕДУГИ ЛЕГЕНІВ

Чихотка легенів, є неможливою і щороку, не роблячи ріжниць в віці, серця розу і стану, косять мільони людей. При побороюванні грудних недут бронхіт, впертого кашлю і т. п. приписують ліки **„BALSAM THIOCOLAN AG“** який удекуше виділювання флегми, скріплює організм і самопочуття недугого, збільшує вагу тіла і усуває кашель. **„Balsam Thiocolan Ag“** (з марк. Корут) Рес. Мин. Публич. Здор. Ч. 294 і 295. 728 6) продають Аптеки. 4-24

Найбільш упертий білий голуб

усувають оригінальні порошки з „КОУТІ“ 728 а) 10-2

РІК ОСНОВАНИА 1899

М. А. Августин

Магазин футер

Львів, Рутоського 7.

приймає всілякі роботи, входить в обсяг кушторства, як також поручає футура мужеська і жіночі, н-стові і подорожні, куртки, свитки, шопки, бов і т. п. в найліпшій шиборі. 565 6-10

Подяна.

Почуваюся до обов'язку ціло душою зложити ширшу подяку д-рові Лягу Ганкевичові за безлітересову оборону в моїх справах як рівнож за допомогою Комітетові для політичних в'язнів а окремо за багату оцінку властивостей харчових у Львівській Дитрої Дружбачів: У. С. С. а 18 року вислів *Павло Добрянський.*

Ширіть наш часопис!

Дописи.

Тернопіль. (Кружок Рідної Школи УПТ. в Тернополі). В неділю 17. жовтня ц. р. відбулися звичайні річні загальні збори Кружка УПТ. в Тернополі, а яких важко за рік вказано подати до публічного відома найважливіші дані з його одинокі діяльності в рр. 1925/26. Членів мав Кружок 352, з того селян 87, міщан 22, кушів 6, жінок а інтелігенції 45, ремісників 7, промисловців 3, священників 34, нар. учитель(люк) 33, учителів сер. шкіл 26, держ. урядовців 35, адвокатів і канд. адв. 1, лікарів 2, прив. урядовців 2, інженерів 1, залізничників 9, студентів 8, кооператив 22, читальне „Прогресів“ 10, інших 11 — разом 352. Старшину складали інтелігенції й один ремісник. Канцелярію провадив алокаваторний судья п. Володимир Бридович і йому належалося повне принапання за успішне ведення біжучих справ Кружка, що полагожував справи Кружка а тернопільського повіту, а навіть не раз і інших тоаів а тернопільського а саідства. Всіх дослідів виділу відбулося 18, на котрих полагожувано біжучі справи. З ініціативи Кружка відбулося одно личі а дві наради а шкільних справах. Пороблено заходи для оснування курсів неграмотних в 11 громадах Тернопільщини, котрі однак асиди закінчили; внісши в тій справі інтервенції Українського Клубом в союзи а окремі жалоби закінчили досі без успіху. Ашів публіциста в Тернопільщині випала добре, але всеж таки майже всі досі

Жіночі модні матеріали

Шовки, Полотна
Мужеські сукна

1630

58-7

ФІРМА
РОМАНЗУБИК
Львів, Галицька 16.

Замість вдумливості і застанови, якої вимагає така трагічна подія, замість скупчення над мертвим тілом того, якого польська преса вважала одним з „найкращих синів Польщі“, гомонять божевільні вигукі і зазиви до підпалів.

В останньому акті вбивства — пише бруківка „Газета Поранна“ — ми не бачим — як хоче „Діло“ — „Немислимо за діяльність Габсбургів і Прушинських“ (нічого подібного ми не говорили, а вказували тільки на моральних винуватців, що дещо робили й частина польської преси — Ред.). В тому добуваємо даліше тільки кривавого лаштога, що тягнеться від гайдаманської різни через морд, довершений на нас. Амар. Потоцьким, через страшний поділ 1918/19 року, через акти герою і саботажу 1922 р., бачимо в тому прояву боротьби, яка ведеться без огляду на офіційний курс, боротьби нам виданої боротьби, яку мусили ми прийняти і мусимо вести.

Ми не політикуємо (ох, то правда! — Ред.), не бажимося в утопії і мрії, але — бачучи дійсність — боронимося. Ведемо боротьбу за те, щоб наші діти мали право до тієї землі, на якій жили (автор певно хотів сказати: панували! — Ред.). і вмирали правди, боремося за те, щоб польського імені тут не викреслено, щоб здобуток польського меча і польського плуга (?) не пішли марно.

Знаємо, ким є противник, і знаємо його обличчя — викривлене візантійським фальшем, і його очі, яким приналежить криваві апофеози Хмельницьких, Гонтів і Залізняка. І тому боремося, щоб не агітувати.

З кожного рядка, з кожного слова бачимо тут ігноранцію. Колиб редактори цього бульварного органу щонайменше знали історію власного народу, то може не писалиб зони таких нісенітниць. Чи не воли постійно зітхали і зітхають до дрипів кривавого Яреми Вишневецького? Чи не вони оборонювали й обороняють найогидніші злочини поведінки у відношенні до українського народу? Чи не вони викреслюють імя українського народу на його прагдній землі? Та полемізувати з ними — значить робити їм за багато чести.

У варшавському „Роботнику“ появилася анонімова статейка під назвою: „Українці у відношенні до вбивства Собінського“, в яких, навіваючи до польських підозрін („Л. Кур. Подз.“), немов то зі згаданим убивством має що-небудь спільного Українське Нац. Демокр. Об'єднання (УНДО), йде таке пояснення:

„УНДО є партією політичною (Українське Нац.-Дем. Об'єднання), що постанала в серпні 1925 (11. липня 1925. — Ред.) шляхом з'єднання двох відомів (хоча хрип — Ред.) трудової партії і партії „Національної Роботи“ або тав. „загравістів“. З терористичними замахами УНДО не має нічого спільного, заявляючись перш усього акцією організації суспільної, культурної й економічної, а описана обороною українських інтересів мирними засобами. Безумовно, що члени УНДО, як партії визнали демократичної, акти терору осуджували й осуджують. Ікримінації УНДО-ві мимолетно сплутали в убивстві Собінського має виключно на меті: підпалити влади до репресій супроти найчисленнішої і найсильнішої української політичної організації“.

Анонімовий інформатор, запитаний про особу пок. кур. Собінського, заявив, що:

„Особа Собінського була Українцем зневаженою, однак додає, що однак-таки симпатизує тій частині Собінського, якою частину польського громадянства, бо в Собінський як найближчий приятель і виконавець воли ослана, поф. ендешкого посла М. Прушинського, голови народної організації в Львові, не лише захва-

в шк. р. 1925/26. о.о.о. 2000 українських народних шкіл у Львівській шкільній окрузі, фальшивуючи в неучаючий спосіб волю українського населення, стійкий виключу в тав. шкільній плебисциті, але взагалі була виразником шкільної політики, перенятої маскриз духом вирафіно-аной реакції“.

Правдою є, що У. Н. Д. О. не будучи терористичною партією, тим самим є далеке від яких-небудь терористичних прийомів, однак це є загальною відома аксіома. А тому й давати які-небудь пояснення було зовсім зайвим, тим більше анонімово. Як нам відомо, провід партії не має нічого спільного з поясненнями анонімового інформатора.

Старостинська самотоля.

Чи У. Н. Д. О. є партією, чи товариством?

Під тим наголовком пише „Свобода“, орган Українського Нац.-Дем. Об'єднання: Повітовий Народний Комітет у Бродях відбув д.я 6. липня ц. р. демократичну нараду, на якій уперше вибрано Повітовий Комітет. Довідавшись про це, брідське староство донесло повітовому суду в Бродях, що згаданий Повітовий Комітет існує нелегально і передав справу суду для дальшого урядування по думці § 36 закону про товариства. Цей староствинський донос дав толчок до карного поступування проти: голови Повітового Народного Комітету п. Олександра Йвслонського, нот. канд. Володимира Рудинського, о. Василя Павули, Ярослава Чуми, Геофана Климка, Федя Хомича, Василя Крука — членів Народного Комітету.

На судових розправах у днях 13. серпня і 4. вересня ц. р. заступав обвинувачених адвокат д.р. Чирівський, виходячи зі становища, що Українське Національно-Демократичне Об'єднання є політичною партією, а не товариством, даліше, що Повітовий Народний Комітет є партійним виконуючим органом та що зібрання відбувалися по думці § 2 закону про збори за запрошеннями для обмеженого числа осіб, тож не можуть бути піддані під постанови закону про товариства.

Місцевий староста Мечислав Уранович як свідок мнявся в огні перехресних питань, аж вкінці заявив, що на його погляд Повітовий Народний Комітет УНДО, в Бродях є не партією, а тільки політичним товариством і що таке вимагає до свого легального існування затвердження статутів.

На це оборона поставила внесення пререшлювати як свідків пп. д-ра Дмитра Левинського, д-ра Олександра Маричака, ред. М. Струтинського і тернопільського воєводу Завітовського на факт, що Українське Національно-Демократичне Об'єднання є політичною партією, а не товариством. Суддя д-р Юркевич, Поляк, зажадав щодо цього запити воядства в Тернополі, а за разом відступив акти справи прокуратури в Золочеві з причини заходних знамен провини з § 285 і слідує карного закону. Прокуратура знов заявляла, що не добуває згаданих провин, а тільки вносить на покарання по думці § 36 закону про товариства. Тимчасом відповіло і тернопільське воядство, підляючи вповні погляд оборони: що відповідь з дня 28. IX. 1926 ч. BP 11152/26 подаємо в цілості.

Do sądu powołanego Oddz. V. w Brodach.

Na pismo z dnia 12. września 1926 r. U. Y. 1.37/26 wyjął się, że „Ukr. Nacjonalno-Demokratyczne Ob'jednanié“ (U. N. D. O.) jest stronictwem politycznym. Według zaś okólnika Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr. 51 z dnia 2. kwietnia 1920 Nr. 7 poz. 9. stronictwa polityczne jako organizację o celach i strukturze specyficznej, nie podpadają pod pojęcie stowarzyszenia lub związku politycznego i są zgodne z praktyką państw demokratycznych Europy Zachodniej. O ile zachodzi wątpliwość czy dane zrzeszenie jest stronictwem politycznym, w sprawie tej słusznie o powołanie okólnika — należy się zwracać do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Wobec powyższego do legalnego istnienia i działania stowarzyszenia politycznego „Ukrainiكية Nacionalno-Demokratyczne Ob'jednanié“ (U. N. D. O.) nie jest wymagane posiadanie zatwierdzonych statutu, odpowiednich przepisów administracyjnych i t. d. z dnia 15. lutego 1867 r. austr. Dz. p. Nr. 134 „O prawie stowarzyszenia się“ nie obowiązuje do stronictw politycznych i ich koalicji.

Stąd odbywając zgromadzenia przez stowarzyszenia polityczne i ich komitety — na-

leży je ocenąć i rozstrzygnąć według ustawy z dnia 15. listopada 1867 r. austr. Dz. p. Nr. 135 „o prawie zgromadzenia się“.

Za wolowode: (Płdniec nieczytelny). Naczelnik Wzrostu.

Одначе на тому не кінець справи, бо суд розписав колу розправу. Про хід цієї розправи і присуд подамо задоволення в нашій газеті.

По широкому світі.

Новий чехословацький уряд представився палаті послів, яка по трьох днях дебат ухвалила йому великою більшістю заяву довіри. Програму уряду й експозе міністра фінансів акцентували такі партії нової коаліції: чсл. республіканці, чсл. і словацька народна партія, чсл. партія ремісників і промисловців, нм. христ. суспільники і мадярська нац. партія. Після того відложено наради сойму до половини листопада.

Пляни Гогенцолернів. По відставі з найближчого оточення Вільгельма II, б. німецький цесар таки задумав повернутися до Голландії до батьківщини. Його оточення розповідає всюди, що воно пригтовляється до візиту в Німеччину. Офіційні круги Голландії, як також Англії нічого про це не знають.

Уряд Зайпля в Австрії приступив енергійно до праці. Щоб впограти з безробіттям, що від часу розвалу австро-угорської монархії важко зморю налягав на шлу державну машину, уряд виробив план т.зв. внутрішньої колонізації в Австрії. На основі того плану значна частина безробітних б.д. переселена з міст, особливо з Відня, на відповідні місця в краю з метою управляти ріллю або працювати в лісництві. Уряд обіцяє підпомагати цю внутрішню колонізацію фінансово.

НОВИНКИ.

— Почтові складишки розсилаємо з нинішнім числом, та просимо П. Т. передплатників негайно відновляти передплату, щоб не було перерви у нисації часопису. Передплату належить прислати прямо до Адміністрації, яка на місяць листопад 1926. вносить 450 золотих.

— Конфіскація. Вчорашнє число „Діла“ піддало конфіскації за чотири більшій місяць передові статті п.з. „Затиснений пистук“. Це 98-а чергова конфіскація нашого органу в цьому році.

— Особисті вісти. Для 23. ц. м. відбулася у львівській університетській промоції п. сор.і Парфанакич, довгий відомого нашого громадянина п. Миколи Парфанакича, на доктору медицини.

— Уоганіа. В „Прагер Прессе“ з дня 21. ц. м. поміщена замітка про Український Науковий Інститут у Берліні й про візиту проф. д-ра Ст. Рудинського до Харкова, де він обійме провід наукової катедри географії. З тогож числа довідуюсь, що в Дніпропетровську (Катеринослав) отворено для 8. ц. м. сезону державного українського театру виставово-спланової колективної драми чеського драматурга Карела Чапека Р. У. Р. Драма йде під режисурою О. Загорова, що вернувся недавно з Чехословаччини на Україну. — Англійський часопис „Foreign Affairs“ (Закордонні справи) в ч. 4. т. VIII. 1926 р. (жовтень) помістив велику групову статтю невідомого автора, підписаного „Американаєш, уроджений в Галичині“ п.з. „Доля селян мільйона України (у Польщі)“, де змальоване патаніна шкільне, релігійне, земельне, а також стан польських язичків.

— Синобістська. 18-літній служачка білих Гунд вилучила сльозного квасу у розпуки після смерті своєї матері. Процент служачки, які троять у Львові, є дуже великий.

— Фальшішники. Судили вчора чотирьох „темних бржежків“, які поправляли свої доходи фабричними явасні 30-дольовик і 20 долариків. — Пална Естера Серифиде, скінчивши гімназію, рішила, що з огляду на труднощі „милети“ своєї у вищих школах найкраще буде під-

робити візи на фальшивих паспортах, які й приять носити до французького консуляту.

— „Герой нашої доби“. Похорони бандита Зеліського у Варшаві переминались в яву маніфестацію великопольського народу. Домовина була прибрала численними вінками і похід був досить численний. Одночасно появилася брошура у честь убитого героя п.з. „Кроуляний Віктор, стріляючий Варшавці“, написана якись Янушом Козловським. Яксь сюжетів не цінуються ним „робітники пера“, щоб підпаст під сльак публіки?

— Не беріть собі прикладу з Греції, яка на день парламентських виборів 7. листопада сформувала аж 56 партій.

— Зліт населення Праги. Столиця Чехословаччини Прага мала в 1921 р. кругло 673,000 мешканців. За 5 літ прибуло 30,000 мешканців, так, що тепер має Прага 725,000 жаб. Якби в таким самим темпі зростало даліше населення чехословачької столиці, то Прага матиме в 1949 р. один мільйон населення.

— Помор'яні. Німецька письменниця Анна-Майя Натуніос у 52. р. життя, в домі з поестей: „Der tolle Lumpenstam“, „Ich bin aus Schwedt“; — професор міжнародного права в університеті в Осло Міхалек Геріксен Л., довголітній член норвежської делегації в Лізі Націй, у 53. р. життя. — Людвік Карстен, визначний данський мавар, у 53. р. життя в Парижі. — В Англії в містечку Оокторі помер чоловік славний не тим, що був „великий“, а що належав до найкращих у світі; називався Альфред Бредфорд і мав усього 42. ц. м. рости. Ніколи не користувався щиростям для свого заробітку і вдовольняв скромним становищем директанта парохіального хору у своїм рідному місті.

— Корабель-мільонерія. З „Красної Газети“ довідуюсь, що Ленінград відвідав один незвичайний гість: корабель плавлений американських мільонерів „Кан Польонія“. Є це могутній пароплав, останніе слово модерної техніки; вдовольно 2100 тоноварних вагонів, довжиною 202 метрів, Ленінградська, Петерградська і Петербурська пристані не бачили ще ні такого великака, ні такого „буржуа“. 14 іскінірів дбас над його справністю. а 4: куховарів над шлуком своїх 341 пасажирів. Між маршурованих кошованих не вганяють концерти, вистави, танці. Радіо весь час підтримує контакт із зовнішнім світом. Так американські капіталісти йдуть у прогулку по Європі; є жокими й журналісти, і дипломати, і бувають міністри, а навіть справжні князів, жінка сестричка Вільгельма II. Ця корабельна палата має 6 поверхів над водою. Як там потіт, ідуть і бляються, про це не раз до розказу „Красная Газета“. На кораблі є окремі сидок для дітей і оражірерів, і крамничі, і лаві з деревини, і басейн з водою. І на такій люксусовій щизмі йдуть Американи студіювати до Ленінграду і Москви економічні умови в С. Р. С. Р.

— Кандидатом екрану до відомого. Часописний мовишкар, який так часто згадує про фільмових артистів, є у дескій мірі причиною, що розбудує і так уже сильний нахил молодих гарних жінок до фільмової кар'єри. Скільки гарних дівач і дам мріє про екранові зорі, їх славу, мій заробіток! А скільки їх спроб кіняться невдачею! Тому, щоб викласти всім знім збіжачим до фільми переверку своїх „даних“, передасмо кілька головних прав, які видали тепер французькі фільмові режисери для відомо бездні каньадаток, що хотять стати фільмовими артистками. До фільми приймать жокі тільки з „фотогенічним“ лицем. А щоб воно було фотографічне: 1) ніс не може виставати понад поверхню лия більш як на 19 міліметрів; 2) відступ між двома очима мусить бути точно таким, як довжина одного ока; 3) віддалення останнього пункту підборіддя від основи носа мусить бути точноськи однакове з віддаленням від кінця носа до середини бров; 4) уста складені при усміху не можуть бути більш від п'ятої частини уст у нормальній стані; 5) коли глядячи на лице „en face“, оба бок підборіддя мусить теорити „тупий кут“. Прошу переверити ці дані в зеркалі або через лиз-оміх. Коли ж спстереди, що я-ксь з великих фільмових артисток не відповідає шим домагами, прошу не забувати, що є одна умова, яка переверкує всі „формальності“: великий талант!

— Автомобіль під XI. Під XI. — перший палат, який сів в авто. Авто почали вже повалити за Лиза XIII, однак він був настільки суворим оборонцем етикетальної традиції, що не хотів нік підбути карити... І під XI. ідуть офіційно в кариті, яка йде за ним слідом підчас шоденого проходу по алеях Ватикану, де він годувє риби і насолоджується панорамною Риму. Карити з паровою чорною коней відвозить його назад. Зате авто вривається на нещадно. Номо йде дуже поволі серед шитуного краєвиду: алеї, трамвайні і лещер, на протязі години, не зустрічаючи, майже нікого по дорозі — навіть пороку ні.

— Порода. Від кількох днів у всій Європі, з виником південних країв, почалася димирна погода. Матерозольно завоодіють нам ще кілька днів дощевих і холодних, а відміє розсорт до тепліших. Цими днями в Одесі була спека до 28. ст., і зимові засівні почали сходити.

— Патрони німецьких шкіл. Цікаві факти для психоколотичних настроїв. Прусці приносять статистику книг шкіл з 1925 р. Було там 1143 вищих шкіл, мужеських і жіночих. З цього тільки 353 має назви різних вишнєтних осіб. А з того числа 139 є під фіомом Гогенцолернів. 23

ній Європі до 1848 р. „репрезентантом нації“, адалася, була вже тим самим в дитинстві, що могло викликати у поверховних глядачів враження агонії, а то й смерті. Однак перший похід весни народів збудив безбачливі й повновелі народи з дитаргу і покликав їх на широку арену бурхливого життя. Показом цього відродження Чехія, Сербія, Українці, Румунія, не говорячи про такі народи, як Білоруси й Литовці, які збудилися пізніше, а з яких деякі (як от Литовці) адобули власну державу. Очевидно, сама мова ще не творить нації. Її творять умовини історичні й географічні, звичаї й обичаї, народна культура, яка в сприятливих умовинах знімається на шабелі національної, почуття своєї окремішності, а головне воля до повного і самостійного життя. І чи український народ не проявляв волі до власного життя на протязі свого існування?

Даремне журиться і даремне сумнівається п. ректор Семірадський. Колиб він хоч трохи знав історію відродження української нації, то він закинув би свої сумніви, лишаючи їх роздирібним апатарам і иншим неумам. Українське літературне відродження почалося під кінець XVIII ст., всього кільканадцять літ пізніше від російського. Те, що Гоголь писав про російськи, (хоч він є одним з передових творців української національної свідомості), є таким явищем, як те, що нпр. відомий Корженевський (Конрад) писав по англійськи (не творячи для Польків ніяких цінностей). Кружок Кирило-Методієвців, а зокрема Шевченко мав величезний вплив на тодішню українську інтелігенцію, такий вплив, що всемогутня царська Росія для ілюзії єдності „руського народа“ повелася за культурними діччями країни по драконськи. Як росла свідомість українського народу, видно хоч би з того, що царський уряд допустився в 1876 р. нечуваного злочину, видаючи драконську заборону про українську мову. І вже перші революційні здвиги в 1905 р. кладуть українську національну справу на одно з найвидніших місць, а в р. 1917 Україна веде збройну визвольну боротьбу.

І хоч українська інтелігенція вгнала під тягарем найрізноманітніших заборон включно зі заборонами культурної творчості в рідній

мові, то не зважаючи на те, вона встигла створити величезну національну літературу, третю з черги у Славянщині. Перша українська школа зявилася на Наддніпрянській Україні в р. 1917, а нині ми вже можемо похвалитися високим шкільництвом на чолі з діяльною Академією Наук у Києві.

Є ще єдиний в історії народів аспект, як нація, немов фенікс, встає з попелу і шукає свого загубленого місця в сімі культурних націй світа. І колиб п. ректор Семірадський щонайменше завад собі труду заглянути до української книгарні і оглянути численні наукові видання, то не осмілював би себе такою визиваючою ігноранцією.

Ще про факхов ш олі.

До розбудови факхового шкільництва.

Коли у нас хто посилає дитину до середніх та вищих шкіл, робить це в першій мірі на те, щоб дитина, покинувши школу, мала з того хліб. Дуже рідкий випадок, аби хтось посилав дитину до середніх чи вищих шкіл лише на те, щоб дитина набрала вищої освіти. Так було до війни, так є й тепер.

До війни були зовсім відмінні відносини. Було так, що кождий, хто скінчив учнівський семінар, діставав посаду учителя, хто скінчив університет чи іншу вищу школу, діставав відповідне заклад. По найбільшій часті всі йшли в державну службу. Нині справа представляється цілком инкше. Наша молодь, що кичить якінебудь школи, мусить собі згорі сказати, що державної посади не дістане. Тільки незначний відсоток звадяки різним заходам і протекціям дістає ще до якогось часу звичайно якусь підрядну державну посаду. Куди не глянемо, всюди повно нашої молоді без заняття, а що вона не вихована відповідно до нинішніх обставин, то гірко бідне. Янаще гідне пожалування, але, на жаль, на це покищо ради у нас нема.

Сплатимож так всіх батьків, що сьогодні посилають свої діти до шкіл з такою бідною, нерозвідливою собі від уст, — чи застануться вони над тим, що їх діти по скінченню науки будуть робити? Правда, творяться у нас посади по приватних установах, по кооперативах, і т. д. Але чи багато наших молодих людей є придатних до тієї роботи? Тому нині відносини для нас є того роду, що ми наші діти вчимо мусимо в інших напрямках. Часть нашої молоді (не всю) му-

симо кинути конче на инше поле, яке сьогодні є більше реальне. Нам належить звернути якнайбільшу увагу на факхове шкільництво при допомозі якого наша молодь дістане безпаречно скорше хліб в руки.

Досі наша інтелігенція дивилася на нашого ремісника переважно згорі, як на щось гіршого, ніжчого. Вона було тому так, бо наш професійний ремісник був неосвічений, мало інтелігентний і тому не було з ним рахуватися. Хто тому винен? Винні в значній мірі ми самі, що маючи в громадянстві значний вплив, на що переважно справу не звертали ніякої уваги.

Щоб наш ремісник був належно освічений, треба, аби віняв ремесла у факховій школі або в інтелігентного ремісника, аби поза практичною наукою мав ще й відповідну освіту. Так було всюди п. зокладі і тому там ремісник відіграв в публичній житті чималу ролю.

Лихо в тому, що у нас факхових шкіл майже нема. Деяких факхових шкіл дуже мало, а коли хто з України хоче до такої школи дістатися, роблять йому різні труднощі. Треба мати надзвичайне щастя, аби дістатися до якоїнебудь державної факхової школи. В таких обставинах є кончею річю закладати й удержувати приватні факхові школи. Правда, справу факхового шкільництва у нас рушила вже Рідна Школа. Однак Головна упрява Р. Ш. якось неспішно береться до справи українського факхового шкільництва. Ми хотіли би щось з тою справою зробити, але так, щоб не не коштувало нічого. Взагалі ми всі дуже ступні на видатки для факхового шкільництва.

Введення в життя факхового шкільництва вимагає багато праці і багато грош.

Ми мусимо домогатися від Головної Управи Р. Ш., щоб тою справою шире й ширше зааналася. Правда, Р. Ш. не розпоряджає достаточними фондами, однак на таку ціль, як факхове шкільництво, гроші мусять бути. Мусимо зрозуміти вже раз, що як не створимо свого факхового шкільництва, не будемо мати інтелігентного й доброго ремісництва. Думаю, що можна на цю ціль у крайній потреби пожертвувати навіть зо дві наші приватні гімназії.

В останніх часах то тут то там почали зроджуватися у нас зародки факхових шкіл, однак це ще дуже слабенькі початки. Треба нам багато праці й енергії, аби ці зародки факхового шкільництва розвинулися у справжні факхові школи. Нам не вільно цієї справі злегковажити, навпаки — мусимо присвятити їй якнайбільше пильної уваги.

Добрий початок до оснування факхово-

БРАТА ШТАУБЕР

площа Марійська 7.

поручас як завше зимові плаші, сукні, футра і трикотажі.

Ціни нашиві 77с 2—10 Ціни нашиві.

го шкільництва для уже гурток сидіючи цієї справи в Косові, що при „Гуцульським Мистецтві“ заклали початок факхової школи.

Нині школа має багато даних стати доброю факховою школою, однак вона потребує опіки й помічі, як матеріальної, так і моральної. Є ще більше подібних шкіл, але вони ще слабше уфундовані і потребують немало опіки. Що такі школи малиб достаточну фінансову, не знаю з досвіду в Косові, де майже щодня чи то особисто чи письменно згодуються ученики з різних кімнат Галичини, не говорячи вже про місцеві.

Гулейчук.

Після вбивства.

Дальша проповідь хуліганства. — Терористи бульварного орґану. — „Міллата“ — поспинання в „Роботини“.

Жовта (бульварна) і шовіністично-канібалістична польська преса далі проповіді хуліганства, викликаючи найнижчі інстинкти й підбужуючи шкелпольську бойку до актів терору. Поміняючи дошлість пропаганди хуліганства, годиться ще раз зазначити, що досі не тільки не стверджено провеніції і національної приналежності атентатників, але навіть не натраплено на їх сліди. Чому отже, не зважаючи на це, проповідється терор і відплата супроти українських діячів, годі збагнути. Колиб навіть фактом було, що атентатники є української народності, то це ще не може становити ніякої підстави до реванжу. Чому? Українське громадянство має слабкий вплив на публичне виховання. Можна сказати не має жадного.

МАРФЕИ САВА.

Відень ухом і оком.

Вражіння студента Уесуса.

Летунський майдан Асперн.

Нешлої півтора години їзди трамваем з центру Відня на схід простягається рівнина Асперн — пристань літаків. Ще й тепер „храбрі“ Австрійці хваляться, що то вони тут, на тім полі, в 1809 р. розбили війська Наполеона. А тимчасом надто відомі були Німцям скорість у діланні й завзяття наполеонського жовніра — не диво, що німецькі долки в критичній хвилі розбіглися...

„Годі хлопці зі Станіслава, з Коломиї легіні“ й побігли Французи! Рівнина Асперн зросилася обильно кровю й й укрилася трупами українських юнаків. Збереглося до нині звиш столітнє скромне цвинтарництво, де поховані й українські воляцькі доти. Зігнули за чужу справу, „за дасар“ — та хто помяне коли їх ламають в далекій чужині? Передвоєнний бережанський 55. полк піхоти укрався тоді безсмертною славою. В 1909 р. зроблено в Тернополі навіть величезну парадну аґадамонку полковій. Виставлено один пам'ятник поби́ди тут на Асперні, а другий в Тернополі (площа Мазеви з часів ЗУНР.). Хоробрі Австрійці побідили українською відвагою, гакаємо як італійський фронт держали головню українським жовніром. А все таки професор психіатрії у Відні Пільц написав у своїй книжці для студентів: „Жиди, Українці (Rithenen), Чехи — це найбільші маркеранти і труси, а найбільшій: Мадяри, Польки й Ві-

денці“. Чи ж варто отже перейматися чужою справою і служити для неї?!

Техніка літання від закінчення всесвітньої війни значно поліпшилася. Введено немало новостей. А віденці на новості — народ незвичайно цікавий. Тільки появляється в пресі вістка про лет славного пруського летуна Удета, а вже залізниця, трамвай, омнібуси, мотоцикли, авта тисячками перевозять цікавих глядачів на Асперн. На розлогіх леваді збудовано чотири шопи великанських розмірів і кожла з них може примістити по кілька літаків. Товпи безчисленних глядачів, творячи два боки чотирокутника, розтаглись більш як на кільометер. Поволі влізають на зелену толоку з шопи один літак, другий, третій, шестий, уставляються в кольтону. Вкінці висуватся з червоним титулом Flamingo воздушного короля. До двох великих літаків з трьома пропелерами типу Юнкерса всідає громада пасажирів. За пів долара можна повозитися 20 минут. Один по другім жибоняг пропелери; літак розгонюється на гумових колісцях, підкидаючи по нерівній землі хвостом, хороненням підпорою, і скісно підноситься в гору, наслідуючи лет бузьяка. За кілька хвилин стадо металевих птахів підноситься вище, приковуєчи до себе зір тисячі глядачів.

Нагло сипляться різні оплески серед п'ятдесяті або й сто-тисячної товпи: це король повітря Удет на своїм червонім Flamingo D. 822 починає балюсування. То перевернеться немов жайворонко, то опісує стоячі колеса, то ловить диточі бальоники, наповнені світлимим

газом, мов яструб. Високо вгорі здержує нараз мотор і тільки при допомозі крил, виконуючи при тім акробатичні штучки, злітає звільна на землю. Підноситься ще раз високо вгору на кільометер; на тій висоті вискакує з літака невеличка постать, наче дрібна точка, спадаючи стрілою відл. Отвирастся парасоля і з тим моментом тгар людини паде зі скорістю 6 метрів на секунду. Акробат-летун, убраний від ніг до голови в одностайну одержу зі шкіри і прикріплений в поясі до ливни від парасольки, злітає свобідно на землю. Незабутній вид.

Закі почав свої проби літання першим літаком („Blériot“), ідучи раз залізницею, оповидав Удет подорожним у купе про свою повітряну машину й наміри літати нею. Це було не так дуже давно перед світовою війною. Подорожні уважали це неможливою річю, християли, вважали його за божевільного й відсувались від нього, так, що він мусів висісти з вагона... І неонин з нас чогось дівняв би, якби слово „неможливо“ перейшло з наших уст до календаря для божевільних.

Електрична міська залізниця.

Чимало наших воєнних емігрантів бачило і знає Відень. Мабуть не знайдеться ніхто, кому не подобалися би дешеві вигоди великого міста. Цеж немаля приємність і вигода їхати дешево віденською міською залізницею (stadtbahn). Лиш той може як слід відчувати, зрозуміти й оцінити те добро, кому не раз доводилося перебігати денно простою 10—15 або й більше

км. у місті залізницею в кільканацятьох минутах — і то за пару сотиків. З огляду на те, що віденська залізниця перебігає майже половиною дороги в місті тунелями попід улиці, опалювання паровозів углем dochалося непрактичним, бо дрібні частинки вугля й пополу з комина залітали шпарами до вагонів. Однак не ця невідгода, але недостача вугля в Австрії змусила Віденців по війні переіменити парову залізницю на електричну. І нині кождий Віденець гордий з того й подивляється тепер електричну Stadtbahn-ку.

Колись, ще у війні, поїзди їхали в пору ранішню, обідно і вечірно, тепер від 5. год. рано до 11.00 вночі приходять що 2—3 миноти новий потіг, зложений з 5—7 вагонів, що біжить зі скорістю 22 км. на годину. Всі вагони нові, модерно виекіповані; найбільш упріємнісі зір подивудіна німецька чистота й порядок. В тунелях освічуються вагони автоматично. Так само автоматично повітря (Pneumatische) гальмуються потяги по стаціях. Цілий рух потягів так придуманий, що на кождім перестанку майже рівночасно задержуються також потяги в протилу сторону. Дуже цікаво бачити цей рух поїздів на широчезнім бульварі Gürtel. Колись на тім довгім шляху мертво лежали румовища оборонних віденських валів. Щойно перед 30-ма роками славний посадиння відня Люеґер на місці оборонних мурів збудував сильні селеніє і відтоді долом тягнулись різномодні краніиці, склепи, каварни, а верхом „чвалас“ тепер електрична залізниця.